बुक-पोस्ट प्रकाशित सामग्री

गुरुकुल पत्रिका । प्रह्लाद । आर्य भट्ट

रजि० संख्या एल० १२७७

N020

सेवा में,

. Librarian,
Saurashtra University, Kalawad Road
Rajkot, Gujarat.

व्यवसाय प्रबन्धक
गुरुकुल काँगड़ी विश्वविद्यालय
हरिद्वार

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

① विषय - व्याकरण

पेज - 1

NO-20

- 23 × 11 × 0.1 c.m.

तस्यक कापटारतिचेत्रो ग्रामं गतस्तत्र यैत्र: किंकुस्ते

... ...

रत्यादिरपि साधुलापत्ते: किंचपल्लोल पत्रंपित्त्त

- इनंनाडी

② विषय - व्याकरण

- 25 × 11.5 × 0.1 c.m.

पेज - 2

प्रतिपादने तात्पर्यं ग्राहकस्यापेक्षिततयांतरंगा

... ...

गतणामितिनवावाच्यम् येननानबंयेनसा

③ विषय - दर्शन

पेज - 1

- 29 × 14.6 × 0.1 c.m.

स्पष्टम् क्षितिर्जलितयातेव पत्नोमनणवच्च

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

तत्रापि प्राप्यवीटवादेनातदनुमानात्

(4) देवी महात्म्य संवत = १८०८
पेज = 1
= 21.3 x 10 x 0.1 cm.

मार्कंडेयउवाच ॥इति दत्वात् देवीयथाभिलषि

... ...

संवत २८०८ वैशाखसुदि ६ सोमवासरे
लिखितं

(5) पेज = 1
= 28.9 x 9.7 x 0.1 c.m.

उपवासंतुतस्याप: कुरुतेतौ समाप्तौ संगरेणाऽ

... ...

पापनाशिनीयोददतिफुलप्रस्थं नित्य संवत्सरं नरः

(6) पेज = 1
= 32 x 11.5 x 0.1 c.m.

सहरि: अरर्दुस्तत्र-येवतोमरा: शास्त्र विरोधा:

... ...

त्रिंतानी दियानियस्य १४ संतरं सत्यं

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

धा० तस्मन्नकापह इति चैत्रो ग्रामं गतस्तत्र मैत्रः किं कुरुतेऽधुना इत्यादिप्रयोगादर्शनात्
४ तच्छेदेन [illegible] विशेषणतयापि परामर्शः परन्तु पदार्थतावच्छेदकरूपविशे
षणस्य क्वाचित्कपरामर्शः तेन दृष्टो ते राजमातङ्गाः इत्यादौ न काप्यनुपपत्तिः अ
त एवोद्गतगोपनानियमः वक्ष्यते सर्वनाम्नामुत्सर्गतः प्रधानपरामर्शकत्वमिति दिक्
विवेचितं चेदमधस्ताद्वयमिह चोपरिष्टात्स्पष्टीभविष्यतीति श्रीमन्महामहोपाध्याय
मैथिलश्रीवंशधरशर्मणो विमर्शः ।। मृगपदोत्तरं प्रथमापि न स्यात् इति धावनक्रिया
विशिष्टमृगस्य वाक्यार्थत्वेन ना[illegible]मार्थत्वाभावात् प्रातिपदिकार्थमात्रे प्रथमा
विधानस्यादिस्यर्थः तत्रोच्यते मृगो धावतीत्याख्यातोक्तसंख्याके कर्तरि नामार्थे
प्रथमा पश्चात्पश्येति क्रियान्तरे वाक्यार्थतया[illegible]पि मायामिकी प्रातिपदिकसं ४

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

णएव विवक्षायां न प्रतीकारः इत्याशयः अन्यथा धावंति मृगं पश्येत्येवं प्रयू
यात् किंचक्रमः कालः इत्यत्र जायंते इति क्रियान्वयसंभवात् क्रियाविशि
ष्टत्वावच्छेदाहरणस्यासंगत्यापत्तेः किंच आपगुंजति मेघ नटो गायति मृ
ग घटोऽनश्यत्पश्यत्यारावप्यागते श्रु एतेन प्रथमार्थराबकर्मत्वमिसपास्तं
किंचैवं मृगसंख्यान्वयो न स्यात् आख्यातोपस्थाप्यसंख्याप्रकारकान्वयबोधं
प्रति मुख्यविशेष्यत्वया पृथमांतपदजन्योपस्थिते हेतुत्वात् अन्यथा हंसीव
धवला कीर्तिरित्यत्र हंस्यामपि संख्यान्वयप्रसंगः ॥ मृगे संख्यान्वये इष्टापत्तौ
च पश्य धावंति मृगाः इत्यादेरपि साधुत्वापत्तेः किंच पटोल पत्रं पित्तघ्नं नाडी
अतीतोत्पत्तिकनाशप्रतियोगी घटः तत्कर्मकं दर्शनं वा भार्थः सचध्वंसो यान्तसंभव
त्ति वैयाकरणमतेन दृष्टभर्तृयोपिकातीतोत्पत्तिकनाशकर्मकदर्शनं वा भार्थः ॥
संभवति नाशस्य विद्यमानत्वात् ॥
CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

र्थप्रतिपादनेनान्यस्य याहकस्यापेक्षितत्वयोग्यतान्तरंगाभावादिति भावः तत्कथमिति
द्वयोरत्र तद्वानिरितिनञ्समकयोरेवेति तन्डलं विरुद्धमिति भावः अजहत्स्वार्थायापदे
तिति तन्नोकार्थेऽन्यचिर्वोधितानतज्ञीजेतद्रूपे भविरोधित्वे जहत्स्वार्थेहृत्तेरभावः
जहत्स्वार्था किंच जहत्स्वार्थयोरवयवानां वाक्यहृष्टार्थत्वागतदभावादित्येवार्थः तत्रान्येसा
र्थेप्रमाविहहनेः कथमन्यपदार्थस्त्रियां वृत्तिः नत्वान्यपदार्थस्य समुदायशक्तत्वे
ऽपि समुदायघटकत्वेनावयवस्यापि शक्य इत्याशयः तर्हि जहत्स्वार्थत्वेऽपित्वलंपत
त्रपिपक्षेनान्यपदार्थस्य समुदायप्रवेशनात् यदिह्वीवाचकतानामर्थ्यास्यापिकरणात
विवक्षेतस्त्रीत्वं तनदा... तत्स्वार्थत्वेऽपित्वमिति तल्लोपसंभवादिति येचक्षुभ्यते
त्वादेस्त्र... प्रभृतीनामनावयवस्यागततत्त्वविर्यायोरुतिरङ्गंतेनोत्तरपदश्चिगुत्वप्रयुक्तः तक

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

2

वेयं प्रकृतिस्वरः अन्तरङ्गत्वात्पूर्वमेव स्वरप्रवृत्तेश्च अकृतव्यूहपरिभाषात्वनित्या
पा २· अतिशाभ्यामित्यत्रापि न्होऽनायितापरत्वादात्वम् हृद्यौनित्यत्र हृद्भिशब्दविहित
हृद्भेवयस्तणीति पूर्वीभावात्तन्निषेधेनन्न मितिप्राकाम् प्रियतिसृभ्यामित्यादावपिनु
मः परत्वात्तिस्रादेशापवाद तेन निर्दिश्यमानस्य त्रिशब्दस्य वहितनादादेशोनस्या
देत्यपवादत्व सृ चीनामित्यादौ नमचिरेति पूर्वविप्रतिषेधेन सकृद्गतिन्यायेन नु
मोः ग्रामण्यां त्रेनहन्निति तन्नियमाद्दीर्घो नस्यादिति न प्राकाम् बहुभिः क्रोष्टुभिरित्य
५६ त्रनुमिनुषि तेपिकस्यपोतमसिनस्य सामान्यतद्भावेपि बहुशब्दसंयोगात
त्यानस्यैरविशेषः नचोत्तरार्थं तत्रैव कर्तृयुक्तत्वादितयन्यत्रविस्तरः प्रियतिसृणा
ति तथैवभाष्ये उदाहृतत्वेनानडिःन लभते इति निषेधप्रवृत्तिर्वोध्यम् अनित्यत्वप्रमा

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

णमाश्रित्यासेति चेहेतो षष्ठीसमास इति अयडादिश्रियत्वयिकरणेतेनकचिद
ष्टाविनार्थत्वेनहेश्रीतिमादेतनिषेध य सिद्धिः इत्योच्चनपपन्न इति नेयडि·त्वत्रेय
ङादिनांगान्त्येपान्तत्वनदीकार्य्याप्रये गेवाधकावायित्ते यडादिसन्ताह्वकचित्त्रयो
गेदष्टानस्यतद्वयवस्यचनिषेधइतिभावः कथंचिदिति अनेनसीताविरहि।
णोरामस्यवाचेसीतायाएवविवक्षितत्वेनेदमप्यप्रयोजनकमिति सूचितम्
नचचटितमनित्यमितिभाष्यान्तेनान्तलक्षणसंस्कारोदयोगि अयजंतत्वाः स्त्री
लिङ्गाः ✤ ॥ झलइत्यभिप्रायेणेति एकवाक्यतयाझलएवलोपइत्यभि
प्रायेणेत्यर्थः संयोगान्तलोपइति झलग्रहणेनत्रापकर्षेपिवाक्यभेदेन संवेध
लेनपूर्ववाक्यस्यप्राप्ताव्यतिरिके झलापिकचित्प्रवृत्तिरितिभावः सन्निपातेति

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

इस्याकारसन्निपातेन जातस्य तद्विघातकत्वायोगादिति भावः परत्वाज्जस्सीति परेत्वज
स्यश्रुतिसूत्रोक्तेनाजस्येत्यत्र नन्वर्जस्सोः प्राप्त्योर्विप्रतिषेधे येनजस्सीति भाष्यप्रा
[illegible]ते न पूर्वविप्रतिषेधात्पूर्वं विभक्त्यादेशप्रवृत्तिं तु यिक विभक्त्यपेक्षया विभक्त्या
देशान[illegible]वश्यं वाच्या अन्यथाशिभावात्पूर्वमेव जस्सः प्रवृत्तो नुमागमस्या
विप्र[illegible]नासंगतिः स्पष्टैवेत्युच्यते नस्यात्रापि पूर्वविप्रतिषेधेनानेमितयाप
[illegible]भावपव उचित इतिवदन्ति अतह्नीति नन्वत्र परत्वात्प्रवृत्तस्पर्द्धे
[illegible]सेऽस्य वश्यंभावाद्यावर्त्यप्रसिद्धेरितिभावः विभक्तिनापेक्षयेति
[illegible]विभक्तिना[illegible]त्योन विभक्तावितिविशेषापेक्षयेत्यर्थः हवेवेति निरव
वयकत्वमि[illegible]यथानिरितिनशासेपिग्रहणमितिनवावाच्यम् येननानुबंधेन सा

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

स्पष्टम्॥ क्षितिर्जलं तथा तेजः पवनो मन एव च॥ परापरत्वमूर्तत्वक्रियावेगाश्रया अमी॥२५॥ पृथिव्य
वायुमनसां परत्वापरत्ववत्त्वं मूर्तत्वं कर्मवत्त्वं वेगवत्त्वं च साधर्म्यम्॥ नन्वत्र घटादेरपरत्वं वा नोत्प
न्नं व्याप्तिरिति चेन्न॥ परत्वादिसमानाधिकरणद्रव्यत्वव्याप्यजातिमत्त्वस्य विवक्षितत्वात्॥ मूर्तत्वमपकृष्टपरिमा
णवत्त्वं तच्चैतेषामेव॥ गगनादिपरिमाणस्य कुतोऽप्यपकृष्टत्वाभावात्॥ एवं च कर्मवत्त्वं कर्मसमानाधिकरणद्रव्यत्व
व्याप्यजातिमत्त्वं च बोध्यम्॥ कालखात्मदिशां सर्वगतत्वं परमं महत्॥ क्षित्यादि पञ्च भूतानि चत्वारि स्पर्शवन्ति
हि॥२६॥ कालाकाशात्मदिशां सर्वगतत्वं सर्वमूर्तसंयोगित्वं परममहत्त्वं च॥ परममहत्त्वं जातिविशेषः अपकर्षा
नाश्रयपरिमाणत्वं वा॥ क्षित्यादीति॥ पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशानां भूतत्वं॥ तच्च बहिरिन्द्रियग्राह्यविशेषगुण
वत्त्वं॥ अत्र ग्राह्यत्वं लौकिकप्रत्यक्षस्वरूपयोग्यत्वं बोध्यम् तेन ज्ञानादेः इन्द्रियसन्निकर्षज्ञानस्यानुपनीतभानविषया
त्वादिति ज्ञात्मनि नातिव्याप्तिः॥ न वा प्रत्यक्षाविषयरूपादिमति परमाण्वादावव्याप्तिः॥ तस्यापि स्वरूपयोग्यत्वान्म
हत्त्वलक्षणकारणान्तरासंनिधानाच्च न प्रत्यक्षत्वम्॥ अथवा आत्मभिन्नविशेषगुणवत्त्वम्॥ चत्वारीति॥ पृथिव्यप्तेजोवायूनां
स्पर्शवत्त्वम्॥ द्रव्यारम्भश्चतुर्षु स्यादथ॥ पृथिव्यप्तेजोवायुषु चतुर्षु द्रव्यारम्भकत्वम्॥ न च द्रव्यानारम्भके घटादाव
व्याप्तिः॥ द्रव्यसमवायिकारणवृत्तिद्रव्यत्वव्याप्यजातिमत्त्वस्य विवक्षितत्वात्॥ आकाशशरीरिणाम्॥ अव्याप्यवृ
त्तिः क्षणिको विशेषगुण इष्यते॥२७॥ आकाशात्मनामव्याप्यवृत्तिक्षणिकविशेषगुणवत्त्वम्॥ आकाशस्य विशे
षगुणः शब्दः स चाव्याप्यवृत्तिः॥ यदा किंचिदवच्छेदेन शब्द उत्पद्यते तदान्यावच्छेदेन तदभावस्यापि सत्त्वात्॥ क्षणिकत्वं च
तृतीयक्षणवृत्तिध्वंसप्रतियोगित्वं॥ योग्यविभुविशेषगुणानां स्वोत्तरवर्तिगुणनाश्यत्वात्॥ प्रथमशब्दस्य द्वितीयशब्देन
नाशः॥ एवं ज्ञानादीनामपि॥ ज्ञानादिकं पुरीतति न विभोः शरीरावच्छेदेनोत्पद्यते॥ तदा घटाद्यवच्छेदेन तदभावो

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

न्या॰ मु॰
७

लक्षणकविशेषगुणवत्त्वं॥

स्यैव एवं सत्यात्मादिकमपि ज्ञानादयस्यात्मा ॥ संख्यातस्य परत्वविशेषगुणवत्त्वं चार्थः ॥ पृथिव्यादौ रूपादिर्वि
शेषगुणोस्ती संख्या परत्वादिस्तु न तथा ॥ पृथिव्यादावव्याप्यवृत्तिः संयोगादिरस्तीति विशेषगुणेत्युक्तम् ॥ न च रूपादी
नां कदाचिन्नतो यत्तेनानुसंभवात्क्षणिकविशेषगुणवत्त्वं दित्यादावतिव्याप्तमिति वाच्यम् ॥ चतुःक्षणवृत्ति
जन्यावृत्तिजातिमद्विशेषगुणवत्त्वस्य च तदर्थत्वात् ॥ अपेक्षाबुद्धिः क्षणत्रयं तिष्ठति ॥ क्षणचतुष्टयं तु न किमपि ज्ञा
नादिकं तिष्ठति ॥ रूपत्वादिकं तु क्षणचतुष्टयस्थायिन्यपि रूपादौ वर्त्तत इति तद्व्युदासः ॥ ईश्वरज्ञानस्य चतुःक्षणवृत्ति
त्वात् ॥ ज्ञानत्वस्य तद्वृत्तित्वात् तु नैवमुक्तम् ॥ यद्वा कार्याजीवात्मनोः साधर्म्यं तदा जन्येति न देयम् ॥ द्वेषत्वादिकमादाय लक्ष
णसमन्वयात् ॥ परममहत्त्वस्य तादृशगुणत्वाच्चतुर्थक्षणोत्पत्तित्वादीनां नानुगमाभ्युपगमाद्द्वित्वादीनामपि तथात्वात्तद्वार
णाय विशेषेति ॥ त्रिक्षणवृत्तित्वं वा वाच्यम् ॥ इच्छात्वादिकमादायात्मनि लक्षणसमन्वयात् ॥ रूपद्रवत्वप्रत्यक्षयोगि
नः प्रथमास्त्रयः ॥ पृथिव्यप्तेजसां रूपवत्त्वं द्रवत्वं प्रत्यक्षविषयत्वं चेत्यर्थः ॥ न च चक्षुरादीनां भर्जनकपालस्य वह्नेः
नाय
रूपरसादिरूपवत्त्वे किं मानमिति वाच्यम् ॥ तत्रापि जातित्वे न रूपानुमानात् ॥ एवं च वायोर्नीतपृथिवीजलतेजोभागाना
ना॰ मपि पृथिवीत्वादिना रूपानुमानं बोध्यम् ॥ न च घटादौ द्रुतसुवर्णादिभिन्ने तेजसि च द्रवत्वमव्याप्तमिति वाच्यम् ॥ द्रवत्व
वद्वृत्तिद्रव्यत्वव्याप्यजातिमत्त्वस्य विवक्षितत्वात् ॥ घृतजतुप्रभृतिषु पृथिवीषु जलेषु द्रुतसुवर्णादौ तेजसि च द्रवत्व
सत्त्वात्तत्र च पृथिवीत्वादिसत्त्वात्तदादाय सर्वत्र लक्षणसमन्वयः ॥ न च प्रत्यक्षविषयत्वं परमाण्वादावव्याप्तमिति द्व्यणुके च
औकिक रूपादाविति वाच्यम् ॥ चाक्षुषप्रत्यक्षविषयवृत्तिद्रव्यत्वव्याप्यजातिमत्त्वस्य विवक्षितत्वात् ॥ आत्मन्यतिव्याप्तिवारणा
य चाक्षुषेति ॥ गुरूणि द्विरसवन्ती ॥ गुरुत्ववत्त्वं रसवत्त्वं च पृथिवीजलयोरित्यर्थः ॥ न च घ्राणेन्द्रियादीनां वायवी
पार्थिवादिभागानां च रसादिमत्त्वे किं मानमिति वाच्यम् ॥ तत्रापि पृथिवीत्वादिना तदनुमानात् ॥ द्वयोर्नैमि

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

सावर्णिर्भविता मनुः २९।१०

२५॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ इति दत्वा तयोर्देवी यथाभिलषितं वरं ॥ बभूवान्त
र्हिता सद्यो भक्त्या ताभ्यामभिष्टुता ॥ २६ ॥ एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रि
यर्षभः ॥ सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णिर्भविता मनुः ॥ २७ ॥ इति मा
र्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये सुरथवैश्ययोर्वरप्रदानं नाम त्रयो
दशोध्यायः ॥ १३ ॥ यदत्र पाठे जगदम्बिके मया विसर्गबिन्द्वक्षरहीन
मीरितं ॥ तदस्तु संपूर्णतमं प्रसादतः संकल्पसिद्धिश्च सदैव जाय
ताम् ॥ ॥ संवत १८०८ ॥ वैशाखशुदि ८ ॥ सोमवासरे ॥ लिखितं हीव

यथाशुद्धमन
तथा लिखितं
कर्कसुदपर
मार्णदेपा
कदे कर्कसंघ
र पाठमा

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

र·मा. उपवासंतुनरश्रेष्ठ: कुरुते मे समाहितो संगरेणाकृतस्तेन धुंधुकारेणगा

२७ धिना तस्यानाराधितः कृत्स्नोदनवानखिलांभुवं वा चकान्मानसाश्चे

व कायिकं ह्यविशेषतः सप्तजन्मकृतं नाम्नापापं तस्य व्यपनेनात्र संशय: स्ना

नं दानं तपो होमः स्वाध्यायो देवतार्चनं यदस्यां क्रियते किंचित्सर्वं।

तच्चाक्षयं भवेत् पुरुषैस्तु विशेषेण कर्त्तव्या फलकांक्षिभिः फाल्गुन

स्यासिते पक्षे विशेषः कथ्यतेनघ आमर्दकीव्रतं पुण्यं विष्णुलोक राम.

फलप्रदं आमर्दकीमधो गत्वा जागरणं तु कारयेत् कृते जागरणे रा।

त्रौ गोसहस्र फलं लभेत् मांधातोवाच आमर्दकी कदा लोके या उत्पन्ना २७

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

तेनात्र संशयः नथा वशिष्टव्रतस्य फलमाप्नोति मानवः यदा भाद्रपदेषु
ऋक्षे द्वादश्यां श्रवणं भवेत् विजया सा तदा प्रोक्ता तिथीनामुत्तमा तिथिः
तस्यां स्नानादिकं कर्म सर्वतीर्थसमं भवेत् दानं सहस्रगुणितं तथैव वि
जभोजनं होमसत्योपवासंच सहस्रफलदः स्मृतः यदा च शुक्ल द्वादश्यां
पुष्यं भवति कर्हिचित् जयंती नाम सा प्रोक्ता सर्वपापहरा तिथिः सप्त
जन्मकृतं पापं स्वल्पं वा यदि वा बहु तत्क्षालयति गोविंदः सर्वपाप
हरा तिथिः यदा च शुक्लपक्षे तु पुष्यं भवति कर्हिचित् तदा सा सुमहा
पुण्या कथिता पापनाशिनी यो ददाति फलं तस्य नित्यं संवत्सरं नरः

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

सहरिः श्रेरैर्दंस्तत्रान्येवृतो मराः शास्त्र विशेषाः। नैस्तुद्यमानो ऽप्यमानः दंष्ट्राग्रगतां पृथ्वीमीनामात्तस्ततो दंडस्त्त्वमथां मृ-
धन् सहमानः एव निर्गतः करेणुर्हस्तिनीव स्तनस्तत्त्वा रिदुस्त्तत्तः। श्रमरैर्निर्भिन्न मूर्तैस्तुद्यमानः यथाश्रुतार्थग्राहिणां ब्रह्मा
दीनां प्रथां दृष्ट्वानु कंपया पीड्यमान इत्यर्थः॥ ततो दं मृषन् इ तस्याप्ययमेवार्थः। ६॥ सलिलान्निर्गच्छंतमनुगतः सन् हिरण्यवल्क
पिन्नः केऽप्यपदे सस्यजघ्नो मकरः करालादंष्ट्रायस्तत्राणि वन्निखनो यस्यानिलेज्ञानाम सतां किं विगर्हितमस्ति निंदामया
नावात् प्रलापतं नायुक्तमित्यर्थः॥ सस्नान स्त्वागत क्रियः प्राप्तक्रियः॥ न संतो ये न ते षां कृपालूनां किं विगर्हितं न किंचित्। अ
तः कृपालुत्वाद्दृष्ट्वाप्रितमूरदृष्णार्थं किंचित्सलायनमपि मनिंदितमित्यर्थः। यद्वा लोकोपकाराय मुनेर्मुखरतोऽनुद्रवणम

सतुद्यमानो रिदुस्तत्त्वतो मरैर्दंष्ट्राग्र गां मामुपलभ्यतीनां॥ ततो दं मृषन् निरगाद् वृमध्याग्रहाहन्तः स
रेणुर्यथेन्नः। ६॥ तं निःसरंतं सलिलाद दनुद्रुतो हिरण्यकेशो द्विरदं यथा झषः॥ करालदंष्ट्रोऽशा-
लवनो ब्रवीज्जितक्रियां किं त्वसतां विगर्हितं॥ ७॥ स गामुदस्तात्सलिलस्य गोचरे विन्यस्य तस्या
मदधात्स्वसत्वं॥ श्रभिष्टुतो विश्वसृजा प्रसूनैरापूर्य... [illegible] ॥८॥

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

...त वज्रा से ॥ ९ ॥ श्रीभगवानुवाच सत्यं वयं भो वनगोचरा ...
॥ न मृत्युपाशैः प्रतिमुक्तस्य वीरा विकत्थनं तव गृह्णंत्यभद्र ॥ १० ॥ एते वयं न्यासहरा रसौक
सां गतह्रियो गदया द्राविताः स्ते ॥ तिष्ठामहे थापि कथंचिदाजौ स्थेयं क्व यामो बलिनोत्पाद्य
वैरं ॥ ११ ॥ त्वं पद्रथानां किल यूथपाधिपो घटस्व नोऽस्वस्तय आश्वनूहः ॥ संस्थाप्य चास्मान्प्रमृ
जाश्रु स्वकानां यः स्वां प्रतिज्ञां नातिपिपर्त्यसभ्यः ॥ श्रीमैत्रेय उवाच ॥ सोधिक्षिप्तो भगवता प्रलब्ध
श्च रुषा भृशं ॥ आजहारोल्बणं क्रोधं क्रीड्यमानो हिराडिव ॥ १३ ॥ सृजन्नमर्षितः श्वासान्मन्युप्र
चलितेंद्रियः ॥ आसाद्य तरसा दैत्यो गदयाभ्यहनद्धरिं ॥ १४ ॥ भगवांस्तु गदावेगं विसृष्टं रिपुणोरसि

नां ये यूथपास्तेषामधिपः मुख्य इत्यर्थः। अस्वस्तये पराभवार्थं। आशु घटस्व यतस्त्वमनूहो निर्वितर्कः। यो नातिपिपर्ति ना-
पूरयति पालयति वा। असभ्यः सभायामनर्हः ॥ १२ ॥ सोधिक्षिप्तः सत्यं वयमिति श्लोके न रुषा प्रलब्धश्चोपहसितश्च। एते वय
मिति वाग्भ्यां। क्रीडां कार्यमाणोऽहिराट् महासर्प इव ॥ १३ ॥ मन्युना प्रचलितानि क्षुभितानींद्रियाणि यस्य ॥ १४ ॥ अंतकं मृत्युं ॥ १५

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA